

Voorstel van wet van mejuffrouw Goudsmit en de heer  
Van den Doel tot het wijzigen van de zondagswet  
(Wijziging artikel 7 zondagswet)

VOORLOPIG VERSLAG

Nr. 4

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken bereikten twee adressen over dit wetsvoorstel, namelijk van de Nederlandse vereniging tot bevordering van de zondagsrust en de zondagsheiliging en van de vereniging van Nederlandse gemeenten. De commissie is erkentelijk voor deze bijdragen tot haar meningsvorming. De beide adressen liggen ter inzage bij de bibliotheek van de Kamer.

De commissie heeft de eer het navolgende verslag van haar voorlopige bevindingen uit te brengen.

Vele leden zagen het als de strekking van het wetsvoorstel te waarborgen dat zwembaden die door de overheid, of met steun van de overheid zijn gebouwd op zondag open zijn. Deze leden konden eerbied opbrengen voor het motief dat achter de sluiting op zondag ligt, te weten de handhaving van de zondagsrust. Zij achtten de afweging van dit belang tegen andere belangen echter geen zaak meer van de plaatselijke overheid. De wetgever behoort dan - zoals kennelijk ook initiatiefnemers beogen - te zorgen dat ook bestuursdaden van die plaatselijke overheid geen inbreuk op het resultaat van die belangenafweging maken.

Bij de totstandkoming in 1953 van de Zondagswet hebben Regering en parlement vooral willen verhinderen dat de gemeenteraden op grond van artikel 168 van de Gemeentewet verbodsbepalingen zouden vaststellen die verder gingen dan de Zondagswet toeliet. Artikel 168 van de Gemeentewet luidt: „Aan hem (de raad) behoort het maken van de verordeningen die in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid worden vereist en van andere betreffende de huishouding der gemeente”. Het kwam de leden die hierop wezen niet juist voor om op grond van de citaten van de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken die nu zijn opgenomen in de memorie van toelichting te concluderen, dat de wetgever in 1953 ook andere bevoegdheden dan de regelgevende van de gemeenteraad heeft willen inperken. Wel mag geconcludeerd worden dat toen geen rekening is gehouden met de mogelijkheden om langs de weg van het bestuur - namelijk via een stichting die een zwembad exploiteert - zwembaden op zondag gesloten te houden.

Het is begrijpelijk dat initiatiefnemers nu alsnog ook voor die situatie een oplossing willen vinden. Door in te grijpen in de bestuursvrijheid riskeren zij echter het verwijt van inbreuk op een belangrijk beginsel in ons staatsbestel: plaatselijke zaken plaatselijk behandelen. Nu hieraan in de memorie van toelichting geen aandacht is geschonken, is het wenselijk dat de voorstellers alsnog aan de hand van vergelijkbare voorbeelden aantonen, dat zulk een inbreuk ter bevordering van bepaalde belangen met erkenning van de waarde van het genoemde beginsel toch niet ongebruikelijk is.

Van het voorgestelde nieuwe derde lid van artikel 7 van de Zondagswet, riep vooral de definitie onder letter *b* nog vragen van min of meer juridische aard op bij de aan het woord zijnde leden. Door deze definitie wordt met een orgaan van de gemeente gelijkgesteld „een orgaan van een rechtspersoon waarin de gemeente deelneemt of waaraan de gemeente een geldelijke bijdrage heeft verleend”. Betekent zulks dat een particulier die voor eigen rekening een zwembad exploiteert dat zwembad nog

wel op zondag zal kunnen sluiten, ook indien hij een hoge subsidie van de gemeente ontvangt? Misschien kan dezelfde vraag ook gesteld worden voor het geval dat de exploitatie van een zwembad door de gemeente wordt overgelaten aan een instelling die geen rechtspersoonlijkheid bezit, indien een constructie denkbaar zou zijn die dan toch een behoorlijk beheer mogelijk maakt.

Niet geheel duidelijk is het voorts wanneer een gemeente een geldelijke bijdrage „heeft verleend”. Hoe bijvoorbeeld te handelen indien een gemeente eerst een grote subsidie geeft in de stichtingskosten, terwijl de exploitatie nadien wordt opgedragen aan een andere rechtspersoon, die derhalve geen subsidie heeft ontvangen en waarvan de organen weer tot sluiting op zondag kunnen besluiten? Is de bijdrage reeds verleend op het moment dat de gemeenteraad besluit een exploitatietekort aan te vullen of gebeurt dit pas bij de overmaking van de gelden? Is een garantie ook een geldelijke bijdrage en, zo ja, wanneer is die dan verleend?

Een laatste vraag betreft de situatie dat een subsidie is toegezegd en dat bestuurders van de gesubsidieerde instelling het in geweten onmogelijk achten om het zwembad op zondag open te stellen. Zal de gemeenteraad dan – wanneer de wetwijziging is tot stand gekomen – die subsidietoezegging kunnen intrekken of zelfs moeten intrekken? Kan dat in de overgangssituatie geen moeilijkheden opleveren?

Vele andere leden gingen ervan uit dat de wetgever – erkennende de bevoegdheid van het gemeentebestuur om ter aanvulling van de Zondagswet, al naar gelang de plaatselijke omstandigheden, maatregelen te nemen, die hetzelfde belang beogen te behartigen als door de Zondagswet wordt gediend – nadrukkelijk aan de bevoegdheid van de gemeentebesturen heeft willen onttrekken de regeling van de sportbeoefening en andere vormen van ontspanning op zondag, die niet als openbare gemakelijkheid in de zin van de Zondagswet zijn aan te merken. Verbodsbepalingen inzake het zwemmen op zondag liggen dus niet meer binnen 's raads verordenende publiekrechtelijke bevoegdheid.

De door de initiatiefnemers voorgestelde wetwijziging zal echter – zo vervolgden de leden nu aan het woord in meerderheid hun betoog – in haar consequentie de raad de zeggenschap ontnemen over werken en inrichtingen van de gemeente. De indieners raken hier principieel aan de positie van de gemeenten binnen ons staatsbestel. Hebben zij hierin aanleiding gevonden om besturen van gemeenten voor wie deze kwestie van belang is of de Vereniging van Nederlandse Gemeenten te horen? De leden die deze vraag stelden waren met de Vereniging van mening dat dit wetsontwerp bij aanvaarding voor de centrale overheid de weg opent om ook wat betreft andere aan de gemeente in eigendom toebehorende gemeenschapsgoederen dan zwembaden regels over gebruik en beheer te stellen. Dit zou zelfs kunnen gaan gelden voor organen van gemeenschapelijke regelingen en organen van rechtspersonen, waarin de gemeente deelneemt of waaraan de gemeente een geldelijke bijdrage heeft verleend. Bovendien ligt het voor de hand dat deze wetwijziging in bepaalde gemeenten remmend zal werken ten aanzien van het realiseren van noodzakelijke projecten.

In de opvatting van de meerderheid van de nu aan het woord zijnde leden is het voorgestelde middel derhalve – wanneer men rekening houdt met de consequenties ervan – veel erger dan de kwaal, waarvoor de initiatiefnemers soelaas zoeken. Trouwens reeds door hier van een kwaal te spreken riskeren de initiatiefnemers het verwijt van intolerantie. Zij hebben immers onvoldoende eerbied voor de pluriformiteit van onze samenleving waarbinnen het mogelijk moet zijn en blijven arbeid op zondag en zondagsrust in een religieus perspectief te zien. Eerbied voor die pluriformiteit en voor het democratisch beginsel van beslissing bij meerderheid brengt mee dat de lokale volksvertegenwoordiging vrij en onafhankelijk besluiten in een dergelijk religieus perspectief kan nemen. Die eerbied brengt trouwens ook mee dat vervolgens de naleving van die besluiten mogelijk blijft.

Een minderheid onder de nu aan het woord zijnde vele leden was voorshands van mening, dat maatregelen met betrekking tot sportbeoefening op zondag in gemeentelijke inrichtingen niet alleen aan de lokale overheid mogen worden overgelaten, doch zo nodig bij wet door de landelijke overheid kunnen worden geregeld. Zowel de meerderheid als de minderheid onder de vele aan het woord zijnde leden wilden echter nog gaarne enige feitelijke inlichtingen krijgen. Zo vroegen zij de initiatiefnemers in de eerste plaats enig inzicht te geven in de omvang van het probleem wat zij willen oplossen. Welke zwembaden in ons land zijn de gehele zondag gesloten en welke een deel van de zondag? Hoe groot is het aantal van deze beide groepen als percentage van alle zwembaden in Nederland? Op welke afstand van elk van de zwembaden uit deze beide groepen is het dichtstbijzijnde zwembad gelegen dat niet op zondag gesloten is? Zijn alle zwembaden uit deze beide groepen openluchtbaden of zijn er ook overdekte baden onder?

Verscheidene leden waren warme voorstanders van de bevordering van sportbeoefening en van sportieve vormen van ontspanning in het algemeen. De strekking van het wetsvoorstel, namelijk om beletselen bij dit streven weg te nemen, kwam deze leden derhalve op zich zelf wel sympathiek voor. Zij vroegen echter wel, of de voorgestelde nieuwe bepalingen niet al te zeer een inbreuk maken op de autonome bevoegdheid van de gemeenteraad.

Verscheidene andere leden waren met de indieners van oordeel, dat het de bedoeling van de Zondagswet 1953 is om andere sportbeoefening dan sportbeoefening die als openbare gemakelijkheid is te beschouwen en die aan bepaalde regels is gebonden en om andere vormen van ontspanning op zondag niet onder beperkende regelen van de plaatselijke overheid te doen geraken. De indieners willen nu het bepaalde inzake „plaatselijke verordeningen” uitbreiden tot besluiten van een orgaan van de gemeente en daarmee gelijk te stellen organen. De leden nu aan het woord konden dit op zich zelf wel zien als een doortrekken van de lijn van de Zondagswet 1953. Toch waren ook bij hen enkele vragen gerezen.

Deze leden stelden in de eerste plaats vast dat het hier gaat om besluiten inzake de openstelling van eigendommen der gemeente. Er is dus sprake van een duidelijke beperking van de beheersbevoegdheid van de gemeente. Met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten waren de aan het woord zijnde leden van oordeel dat de landelijke overheid in beginsel de lagere overheden beperkingen mag opleggen. Zij deelden echter ook het oordeel dat het wenselijk is, dat de centrale overheid hierbij de uiterste terughoudendheid in acht neemt. Men zou nog tegen het standpunt van de vereniging kunnen aanvoeren, dat de verplichting tot het oprichten en exploiteren van zwembaden weliswaar nergens formeel aan de lokale overheid opgelegd is, maar dat deze zorg toch de gemeenten wel zwaar wegen moet. Ook na die tegenwerping blijft overeind dat het voorstel neerkomt op een aanzienlijke beperking in de zelfstandige beslissingsmacht van de gemeenten. Hoe zien de indieners de betekenis van de inspraak van de plaatselijke bevolking? Laten de leden van de fractie van D'66 in andere opzichten deze inspraak niet zeer zwaar wegen bij het bepalen van hun standpunt?

De leden, nu aan het woord, constateerden ook, dat het voorstel wel een zeer ruime strekking heeft. Het gaat immers om alle vormen van ontspanning, waar ook beoefend. Het gaat ook om alle inrichtingen en organisaties, waaraan de gemeente op enigerlei wijze een geldelijke bijdrage verleent. Deze ongeclausuleerde bepalingen doen het wetsvoorstel neerkomen op een zeer extreme beperking van de bevoegdheid der lokale overheid.

Ook een andere vraag die door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten aan de orde was gesteld, leefde bij de leden nu aan het woord, namelijk deze of niet als neveneffect valt te duchten dat bepaalde gemeentebesturen door de voorgestelde bepalingen geremd zullen worden in hun voornemen om in-

richtingen voor sportbeoefening of andere vormen van ontspanning tot stand te brengen. Er zullen misschien wel gemeenten zijn, die de voorgestelde verplichting tot openstelling op zondag maar op de koop toenemen, overtuigd van de noodzaak van die inrichtingen. Bij anderen zal echter de neiging zeker bestaan het tot stand brengen van inrichtingen voor ontspanning of sportaccommodaties achterwege te laten, of ook om de subsidiëring ervan na te laten. Dan zou het middel erger dan de kwaal zijn. Delen de voorstellers deze bezwaren?

Verskillende andere leden constateerden dat het wetsvoorstel was ingediend drie dagen na het arrest van de Hoge Raad van 11 januari 1972. Het voorstel maakte dan ook op deze leden de indruk tamelijk overhaast te zijn tot stand gekomen. Zij achtten de memorie van toelichting nogal summier. Deze leden stelden veel belang in het antwoord op de door vele andere leden gestelde feitelijke vragen, bij welke vragen zij zich aansloten. Zij informeerden in het bijzonder of de initiatiefnemers de gevoelens gepeild hebben van colleges van B. en W. in gemeenten waar momenteel op zondag het zwembad gesloten is.

Centraal stond echter ook bij de leden nu aan het woord de vraag of de autonomie van de gemeenten niet te zwaar door de ontworpen bepalingen wordt aangetast. Zij vertrouwden erop dat de initiatiefnemers in hun memorie van antwoord hierover een uitvoerige beschouwing zullen opnemen.

Hunnerzijds wezen genoemde leden erop dat het – wanneer in ons land verschillend geoordeeld wordt over het handhaven van de zondagsrust – in dit geval speciaal gaat om de noodzaak om derden in dienst van de overheid op zondag arbeid te doen verrichten. Openstelling van zwembaden op zondag brengt mede dat het personeel in gemeentedienst of in dienst van een organisatie, waarin de gemeente direct of indirect zeggenschap heeft, op zondag arbeid moet verrichten, zulks geheel in strijd met de beginselen die de meerderheid in enkele gemeenten in ons land heeft. Getuigt het nu van voldoende respect voor andersdenkenden – één van de eerste beginselen van een democratische samenleving – om, wanneer die andersdenkenden nu eens de meerderheid in een aantal gemeenten vormen, hen door een wettelijke maatregel te dwingen hun principiële opvattingen te laten varen ten behoeve van een kleine groep sportbeoefenaars, die zonder veel moeite zijn zwemlust elders kan botvieren? Is het geen goed democratisch gebruik om de beginselen van dit kleine aantal gemeenten te respecteren in plaats van daartegen met de botte bijl van een wetsontwerp als het onderhavige op te treden?

Ok bij de leden nu aan het woord was de vraag gerezen of de filosofie van dit wetsontwerp niet de weg vrijmaakt naar een reeks gedetailleerde voorschriften inzake openstelling op zondag van diverse gelegenheden van sportbeoefening en ontspanning, als genoemd in artikel 7 van de Zondagswet. Zouden de initiatiefnemers in de aanvaarding van dit voorstel aanleiding zien tot verdere initiatiefvoorstellen die zij dan wellicht nodig zullen achten als op diverse plaatsen gemeentelijke sportvelden, leeszaal e.d. op zondagen worden „gekraakt“?

Sommige leden betreurden het dat besluiten van enkele gemeenteraden het gesloten houden op zondagen van inrichtingen, bestemd voor de sportbeoefening of andere vormen van ontspanning, ten gevolge hebben. Deze leden zouden niets liever zien, dan dat raadsbesluiten van een dergelijke strekking niet werden genomen en dat iedere gemeenteraad bereid is om de genoemde gemeentelijke instellingen ook op zondagen voor de liefhebbers open te stellen.

Deze opvatting ging echter bij de leden nu aan het woord gepaard met opvattingen van staatsrechtelijke en bestuurlijke aard, die afwijken van die van de indieners. De hieraan ontleende overwegingen zijn van extra gewicht omdat zij de aandacht vestigen op de reeds eerder in dit verslag signaleerde mogelijkheid dat door het onderhavige wetsvoorstel het tegendeel wordt bereikt van wat de voorstellers beogen. Zullen immers niet die gemeenteraden, die in meerderheid wel bereid zouden zijn tot de oprichting van b.v. een zwembad doch

die tevens voorstanders van zondagsluiting zijn, zich genoopt voelen om dan maar geheel van een zwembad af te zien? Voorzover deze kans reëel is, zullen zwemliefhebbers de voorstellers niet dankbaar zijn.

Van meer principiële aard was de reeds eerder in dit verslag aan de orde gekomen vraag die ook de nu aan het woord zijnde leden – waar zich enige leden voor het gehele navolgende betoog bij aansloten – stelden, namelijk de vraag of de voorgestelde wijziging niet een ontoelaatbare inbreuk maakt op de eigen bevoegdheden van de gemeenteraad en of zij niet de weg effent naar een verder ingrijpen van de landelijke overheid in de bevoegdheden van de gemeentebesturen wat betreft gemeenschapsgoederen die aan de gemeente in eigendom toebehoren. Welbeschouwd gaat de wetswijziging echter nog verder. De leden die dit opmerkten konden zich namelijk wel indenken dat in de gedachtengang van de voorstellers een aanvulling op de wet als voorgesteld in artikel II ontoelaatbaar is. Anders zou immers met een kleine zijstap het voorgaande kunnen worden ontdoken. Maar de vraag rijst of door diezelfde aanvulling voorgesteld in artikel II niet op een ontoelaatbare wijze zal kunnen worden ingegrepen in de beschikkingsbevoegdheid ook van particuliere instellingen of organisaties, die inrichtingen van sportbeoefening in stand houden, doch aan wie b.v. de gemeente bij de oprichting enigerlei geldelijke steun heeft verleend.

Enige leden hadden met belangstelling, maar bepaald niet met instemming, kennis genomen van het ingediende wetsvoorstel. Het was deze leden vooral opgevallen dat de initiatiefnemers de gedachte van zondagsheiliging volledig onbesproken laten, terwijl zij toch niet kunnen ontkennen dat deze gedachte voor vele Nederlanders van grote waarde is.

Deze leden hadden uit de memorie van toelichting begrepen dat artikel 7 van de Zondagswet volgens de indieners de strekking heeft het onmogelijk te maken dat door een handeling van de overheid sportbeoefening of een andere vorm van ontspanning op zondag feitelijk wordt verhinderd. Hiermede is echter de strekking van artikel 7 te algemeen en te ruim omschreven. Door de Hoge Raad is immers bij arrest van 11 januari 1972 uitgemaakt dat die bepaling – naar mede in het licht van de geschiedenis van de totstandkoming van dat artikel moet worden aangenomen – slechts beoogt aan de verordenende bevoegdheid van de gemeentebesturen paal en perk te stellen, in die zin dat het de raad verboden wordt om door middel van verordeningen de burgers te verbieden om op zondag te zwemmen e.d. Niet minder, maar ook niet meer. De landelijke wetgever heeft het de gemeenten derhalve verboden verordeningen te maken die inbreuk zouden maken op de *formele* vrijheid (het mogen) der burgers. Artikel 7 beoogt niet ook de *materiële* vrijheid (het kunnen) te waarborgen in die zin dat een gemeente faciliteiten moet scheppen om sportbeoefening mogelijk te maken. Evenmin heeft artikel 7 betrekking op de privaatrechtelijke bevoegdheden van de raad.

De leden die dit betoog hielden stelden voorts de vraag of het woord „beletselen” in het voorgestelde tweede lid van artikel 7 niet ofwel te algemeen is ofwel geen andere betekenis kan hebben dan het woord „verbodsbepalingen” in het huidige eerste lid van artikel 7.

Overigens meenden deze leden dat reeds de bestaande Zondagswet te eenzijdig voorwaarden schept ter waarborging van de mogelijkheid van sportbeoefening en andere vormen van ontspanning. Mede daarom waren deze leden ook niet overtuigd door het beroep ter ondersteuning van het voorstel op de memorie van toelichting van de Zondagswet ten aanzien van het huidige artikel 7 lid 1. Die toelichting luidde aldus: „De behoefte aan ontspanning in deze tijd voor velen is samengegroeid met de behoefte aan een wekelijkse rustdag. Wat de beoefening van sport en andere lichaamsbeweging in de open lucht betreft, voor hen die op werkdagen daartoe geen gelegenheid hebben, mag dit gevoelig een levensbehoefte heten.” De indieners gaan er – wanneer zij dit citeren – teveel aan voorbij dat deze behoefte lang niet ieders behoefte is. Voor talrijke inwoners en soms zelfs voor de meerderheid van de inwoners

van een bepaalde gemeente is de behoefte aan zondagsrust evenzeer een levensbehoefte. Waarom zou de eerstomschreven behoefte met gehele verdringing van die tweede behoefte tot dwingende norm voor het gehele land moeten worden verheven? Deze vraag klemmt temeer in gevallen waarin langs democratische weg gebleken is dat de meerderheid der plaatselijke bevolking behoefte heeft aan een rustniveau op zondag dat zich niet verdraagt met het openstellen van b.v. een zwembad. Dit is immers een inrichting waarvan het gebruik (afgezien van eventuele andere bezwaren) niet gekenmerkt pleegt te worden door geruisloosheid. Moet de landelijke wetgever hier niet evenals bij de standpuntbepaling ten aanzien van opheffing of herindeling van zelfstandige gemeenten – misschien zelfs a fortiori gezien het principiële van de zaak – (beslissende) betekenis toekennen aan het oordeel van de meerderheid der bevolking? Naar de mening van de leden, die deze vraag stelden behoort een besluit om een zwembad op zondag te sluiten in ieder geval in een pluriforme samenleving als de onze door de lokale volksvertegenwoordiging genomen te kunnen worden. De gemeenteraad verzaakt dan zijn plicht niet. Onherstelbare schade of leed wordt niet aangebracht. Zwemwilligen kunnen elders een duik gaan nemen.

Genoemde leden zagen geen verschil tussen de privaatrechtelijke bevoegdheden van de gemeenteraad ten aanzien van gemeentelijke eigendommen en de bevoegdheden van een particulier ten aanzien van zijn particuliere eigendommen. Huns inziens kan te dezen geen onderscheid gemaakt worden tussen natuurlijke personen en privaatrechtelijke rechtspersonen, b.v. een stichting, door wie en in welke verhouding ook in zo'n rechtspersoon geparticipeerd wordt. Deze mening komt ook op overtuigende wijze naar voren uit de navolgende passage uit de conclusie van de advocaat-generaal mr. Kist bij het arrest van de Hoge Raad van 11 januari 1972: „Elke particulier en ook elke stichting, wie daarin ook de toon aangeeft, kan de toegang tot zijn terreinen op zondag verbieden. Zulks gaat geheel buiten de werkingssfeer van artikel 7 Zondagswet om. Het is mijns inziens niet houdbaar een besluit van een stichting gelijk te stellen met een gemeenteverordening, zelfs al heeft die gemeente daarin een overwegende positie. Formeel gaat dit niet op en materieel evenmin. Een gemeenteverordening houdt een naar buiten werkende, tot ieder gerichte algemene regeling in, een besluit van een particulier (of stichting) om de toegang tot zijn terrein te verbieden houdt niet meer in dan een persoonlijke wilsuiting”.

Ten slotte achtten de nu aan het woord geweest zijnde leden het voor een billijke beoordeling van de urgentie en prudentie van dit initiatief van gewicht te weten of het indienen van dit initiatief-ontwerp een beleidsdaad was waartoe de beide fracties van de P.v.d.A. en van D'66 als zodanig besloten hadden of dat het een privé-onderneming van de initiatiefnemers was.

Enkele leden waren van mening, dat de indieners in hun voorstel en in de bijbehorende memorie van toelichting wel zeer luchtig heenstappen over de fundamentele vragen die verbonden zijn aan hun wens dat plaatselijke overheden aan sportbeoefening of andere vormen van ontspanning op zondag geen beletselen in de weg leggen. De leden nu aan het woord hoopten dat mejuffrouw Goudsmit en de heer van den Doel deze lacune alsnog willen opvullen door in hun memorie van antwoord op de volgende vragen in te gaan.

Zijn de initiatiefnemers van mening dat het onderscheid tussen het handelen van de gemeente als overheid (waarop het huidige artikel 7 betrekking heeft) en als privaatrechtelijk rechtspersoon (waartoe indieners de werkingssfeer van artikel 7 willen uitbreiden) dient te vervallen? Zo ja, waarom beperken zij dan hun voorstel tot wijziging op één incidenteel punt? Zo

neen, op welke gronden menen zij dan dat op dit ene punt op de bevoegdheid van de gemeenteraden ten aanzien van de gemeente als privaatrechtelijk rechtspersoon door de wetgever een inbreuk moet worden gemaakt? Kan het feit dat enkele gemeenteraden volgens indieners hun taak op dit punt niet goed verrichten, daarvoor een grond zijn?

Waarom stellen indieners zo weinig vertrouwen in het functioneren van de representatieve democratie? Mag niet worden aangenomen, dat wanneer de meerderheid der kiesrechtige inwoners de mening van indieners deelt, die meerderheid daarvoor haar oordeel zal doen blijken bij de volgende raadsverkiezingen?

Hebben indieners zich gerealiseerd, dat het slot van punt *b* van het door hen voorgestelde derde lid van artikel 7 een voorwaarde voor subsidieverlening inhoudt, die voor vele burgers om principiële redenen onaanvaardbaar zal zijn? Achten zij discriminatie van deze bevolkingsgroep bij de beschikbaarstelling van financiële middelen door de overheid een aanvaardbaar gevolg van wetgeving?

Waarop baseren indieners hun interpretatie, dat het huidige artikel 7 van de Zondagswet zich ook zou uitstrekken tot inrichtingen die eigendom van de overheid zijn of waarin de overheid op één of andere wijze deelneemt? De door initiatiefnemers zelf aangedragen citaten uit 1953 spreken duidelijk over „regelgevende bevoegdheid”, resp. „regelen” en kunnen dus het standpunt van indieners allerminst ondersteunen. Ook de Hoge Raad stelde zich op 11 januari 1972 op het standpunt dat de strekking van artikel 7 – „naar mede in het licht van de geschiedenis van de totstandkoming van dat artikel moet worden aangenomen – slechts beoogt aan de verordenende bevoegdheid hier besturen paal en perk te stellen”. Hadden indieners dit standpunt van de Hoge Raad niet op zijn minst in hun memorie van toelichting behoren te vermelden, nu zij uit dit arrest concluderen tot het bestaan van een lacune in de Zondagswet? Willen zij alsnog het beroep van de Hoge Raad op de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 7 weerleggen?

Wat is voorts de grond waarop initiatiefnemers menen dat een wetswijziging naar aanleiding van deze uitspraak van de Hoge Raad zich moet uitstrekken tot het gehele terrein van sport en ontspanning?

Hoe verhoudt het door hen voorgestelde tweede lid van artikel 7 zich tot artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht? Wat zal er gebeuren als een gemeentebestuur toch 's zondags een bordje „verboden toegang” bij een zwembad plaatst? De gemeente is rechthebbende en de toegang is dan op blijkbaar wijze verboden. Een eventuele kraker bevindt zich dus op eens anders grond. Kan dan op grond van de gewijzigde Zondagswet gesteld worden dat hij hiertoe gerechtigd is?

De aanvulling met het voorgestelde punt *a* van het derde lid wordt gemotiveerd met de stelling, dat bij de totstandkoming van de Zondagswet nog geen recreatieschappen bestonden. Wil dit zeggen, dat toen ook het beheer van een zwembad door een orgaan ingevolge een gemeenschappelijke regeling onbekend was? Vallen organen ingesteld bij een gemeenschappelijke regeling onder de formulering van punt *a*? Vallen ook stichtingen die in het leven zijn geroepen door een orgaan van een rechtspersoon waarin de gemeente deelneemt, onder punt *b*?

Enkele andere leden stonden positief tegenover het voorstel. Huns inziens moet zeker rekening worden gehouden met de morele en religieuze gevoelens van alle burgers. De wetgever moet echter verhinderen, dat deze gevoelens opgelegd worden aan anderen, die deze gevoelens niet delen. Overigens lag naar de mening van de leden die dat opmerkten het voorstel in de lijn van de bestaande wet.

Wel verwonderde deze leden de voorgestelde formulering van artikel 7 lid 3 onder *b*. Brengt die bepaling mee dat een vereniging van principiële zaterdagvoetballers, die een eigen terrein heeft en een gemeente-subsidie – hoe klein ook – ontvangt, dit terrein op zondag open moet stellen?

Aldus vastgesteld 19 april 1972.

FRANSSEN  
 WIEBENGA <sup>1)</sup>  
 ABMA  
 SCHAKEL  
 FIÉVEZ  
 VELLENGA  
 DE BEKKER  
 KROSSE  
 VAN HET SCHIP  
 GROENSMIT-VAN DER KALLEN  
 WILBERS <sup>2)</sup>  
 VAN THIJN  
 HAARS  
 WIEGEL  
 LABAN  
 SCHUITEMAKER  
 VAN AARDENNE.

---

<sup>1)</sup> Als plaatsvervanger van de heer Aarden, die wegens ziekte niet aan de vaststelling van dit verslag heeft kunnen medewerken.

<sup>2)</sup> Als plaatsvervanger van mejuffrouw Goudsmit, die ingevolge het bepaalde in artikel 98 van het Reglement van Orde niet aan de vaststelling van dit verslag heeft kunnen medewerken.